

Norsk studentorganisasjon

Lakkegata 3 / 0187 Oslo

T: 22 04 49 70

F: 22 04 49 89

E: nso@student.no

W: www.student.no

Høringsuttalelse

Høring - Forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven

”Dersom hensikten med å innføre innstegstillinger er at man skal sikre en mer forutsigbar mulighet for fast stilling må man gå for det alternativet 1.”

Hørings svar: Forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven

Norsk studentorganisasjon (NSO) takker for invitasjonen til å svare på høring om forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven. Vi vil i det følgende høringssvaret kommentere de ulike forslagene kapittelvis i den rekkefølgen de foreligger i høringen samt avslutningsvis komme med noen innspill som ikke direkte går på forslagene i høringbrevet. Forslag som ikke er kommentert er å anse som i orden for oss.

3. Klage på vedtak om generell godkjenning av utdanning

NSO stiller seg bak forslaget om å endre § 3-4 slik at NOKUTs faglige vurderinger av de faktiske forhold i forbindelse med vedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning ikke kan påklages. Vi ønsker i midlertid å understreke viktigheten av grundig behandling i første instans ved slike vurderinger, og at dersom klagenemda finner at saksbehandlingsfeil har funnet sted er det essensielt at NOKUT gjør en ny saksbehandling med grunnlag i funnene til klagenemda. Vi ser problemet med at en nemd uten den faglige kompetansen skal kunne gjøre faglige vurderinger, samtidig som studenten(e)s rettigheter i slike saker må i varetas.

5. Rett til utsatt eksamen

Det er NSO sin mening at retten til utsatt eksamen for studenter som får barn bør følge arbeidsmiljøloven og at det dermed skal gjelde fra 3 uker før termin til 6 uker etter fødsel.

7. Fusk ved «gjennomføring av eksamen»

Når det gjelder endringen fra «avleggelse av (...) eksamen» til «i forbindelse med gjennomføring av (...) eksamen», mener NSO at dette er en fin presisering av hva som skal omfattes av § 4-7 første ledd. Med dagens praksis hvor dette tolkes forskjellig fra institusjon til institusjon er det hensiktsmessig med en presisering i loven. Vi ønsker i midlertid å kommentere setningen i 7.2 *Departementets forslag* hvor det står at «*De hjelpemidlene en student legger på pulten klar for bokkontroll er de hjelpemidlene studentene akter å ha tilgjengelige under eksamen*». Vi ønsker å presisere at det er viktig at dette ikke tolkes for bokstavelig, slik at studenter som forbereder seg til eksamen ved å legge fram hjelpemidler samt det som skal ryddes bort på pulten kan bli tatt for fusk. Det er viktig at eksamensinspektørene ikke kontrollerer hvilke hjelpemidler en student har lagt på pulten før studenten har fått lagt bort sekk/veske på anvist plass i eksamenslokalet.

8. Informasjonsutveksling om vedtak om fusk og bruk av falske dokumenter med mer

NSO ønsker å rose departementet for å opprette Register om utestengte studenter (RUST) da dette er noe vi har opplevd at har manglet. Vi ønsker i den sammenheng å påpeke problematikken rundt at mange institusjoner har en praksis hvor man «veileder studenter ut av studiet» framfor å fremme skikkethets sak mot studenten. På denne måten vil mange studenter som er ansett som ikke skikket kun bli veiledet ut av studiet og derfor ikke bli registrert i et slikt register. Dette medfører at studenten kan søke seg inn på samme, eller lignende, studier ved andre institusjoner, og vi ønsker med dette at departementet ser på problematikken. Det er viktig for NSO at rapportering av studenter til RUST ikke gjøres før saken er avsluttet.¹ NSO vil legge til at studenter som havner i RUST-registeret heller ikke skal ha mulighet til å jobbe i yrker som omfattes av registeret, og vil utfordre KD på hvordan dette kan forhindres.

¹ <http://student.no/wp-content/uploads/2011/02/NSOs-politiske-dokument-om-skikkethet.pdf>

10. Dekning av kostnader til advokat i utestengingssaker

Når det gjelder departementets forslag om å endre § 4-8 femte ledd om nødvendige utgifter til advokatbistand er vi enig i departementets vurdering om å knytte timesats tilsvarende den til enhver tid gjeldende offentlige salærsatsen. Vi er også enig i vurderingen om at departementet eller Felles klagenemd skal kunne vurdere å sette ned salæret i saker der de finner at det er benyttet lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig, men ønsker å presisere at vi finner det uklart hva som skal til for at departementet eller klagenemden skal finne at det er brukt for lang tid. Vi ønsker også å presisere at i tilfeller hvor salæret blir satt ned på bakgrunn av vurdering gjort av departementet eller klagenemd skal det økonomiske tapet ikke tilfalle studenten. Advokat eller talsperson er den faglige ekspert i slike saker, og må holdes ansvarlig for vurderingen av hvor lang tid en sak trenger. Videre ønsker NSO å spille inn at § 4-8 femte ledd, andre punktum endres til «Nødvendige utgifter til dette dekkes av staten» og § 4-11 annet ledd, andre punktum endres til «Staten dekker alle omkostninger ved søksmålet for tingretten, lagmannsretten og høyesterett, herunder også nødvendig honorar til saksøkers advokat etter den offentlige salærsats.» Verken student eller utdanningsinstitusjon skal lide økonomisk ved særskilte skikkethetsvurderinger. Den økonomiske byrden for studenters juridiske hjelp tilknyttet skikkethetsaker bør ikke tilfalle utdanningsinstitusjonen som tar ut skikkethets sak. Det kan føre til ulik behandling av studenter, og i verste fall virke som et disincentiv for å sette i gang en særskilt skikkethetsvurdering. Utgiftene bør dekkes av en dedikert nasjonal pott.

11. Tvungen avslutning av doktorgradsutdanning

Norsk studentorganisasjon mener at det må skilles mellom tilsatte doktorgradsstudenter og doktorgradsstudenter uten tilsetningsforhold.

Tilsatte doktorgradsstipendiater

For tilsatte doktorgradsstipendiater kan det ikke skilles mellom doktorgradsstudiene og tilsetningsforholdet når det kommer til sanksjoner som innebærer tvungen avslutning. NSO vil derfor understreke at forslaget om å delegere til institusjonene å fastsette nærmere regler for tvungen avslutning vil åpne for lokale forskjeller og svekke rettsikkerheten til de ansatte stipendiatene. Tilsatte doktorgradsstipendiater må behandles på linje med andre tilsatte i spørsmål om vesentlig mislighold og grov uaktsom uredelighet etter reglene i arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven. Det er ikke grunnlag for å forskjellsbehandle tjenestemenn som er tilsatt i stipendiatstilling fra andre tjenestemenn i disse spørsmålene. Tvungen avslutning kan derfor bare skje dersom det er hjemmel for opphør av arbeidsforholdet hhv tjenestemannsloven og arbeidsmiljøloven. Dette tilsier at reglene om opphør av arbeidsforholdet i eksisterende lovverk er tilstrekkelig for å ivareta spørsmålene om tvungen avslutning for tilsatte doktorgradsstipendiater. I tråd med dette må det også være slik at det er tilsetningsmyndigheten som skal fatte vedtak om tvungen avslutning og opphør av tjenesten og ikke klagenemden.

Doktorgradsstudenter

For doktorgradsstudenter som ikke har et tilsetningsforhold er det også problematisk at det overlates til institusjonene å lage lokale regler fordi det ikke sikrer likebehandling og dermed ikke sikrer rettsikkerheten godt nok. Vedtak om tvungen avslutning er en streng reaksjon og veldig stigmatiserende for den enkelte og NSO foreslår at regler for dette fastsettes i universitets- og høyskoleloven. Doktorgradsstudenter uten tilsetningsforhold har heller ikke inn-

tekt og må likestilles med studenter når det gjelder rett til å få dekket advokatutgifter av institusjonen.

12. Politiattestnemda

NSO mener at en eventuell nedleggelse av politiattestnemda må fordre kompetanseheving i de lokale klagenemdene, da de i utgangspunktet ikke besitter kompetanse og erfaring fra vurdering av politiattester. Dette er et arbeid som vanligvis foregår før institusjonenes klagenemd har sitt første møte, og fordrer at man legger om rutinene i de lokale nemdene. Vi mener at grundig behandling er det viktigste ved vurdering av politiattester, og mener dette må foran ønsket om raskere saksgang. NSO mener derfor at forslaget om å legge ned politiattestnemda er akseptabelt så lenge man tar nødvendige grep i de lokale klagenemdene for å sikre at kvaliteten på saksbehandlingen ikke blir dårligere.

14. Klage over formelle feil

Når det gjelder departementets forslag om å endre § 5-2 første, fjerde og femte ledd er NSO enig i departementets vurdering om at en eventuell ny sensurering eller avholdelse av eksamen eller prøve skal gjelde alle som har fått en uhensiktsmessig fordel eller ulempe. Vi mener i midlertid at det ikke er hensiktsmessig at slike klager skal behandles i førsteinstans av den aktuelle fagavdelingen på institusjonen, da det er de som er ansvarlig for avholdelsen av eksamen eller prøven. Vi mener at den instansen som er ansvarlig for avholdelse av en eksamen eller prøve ikke er skikket til å behandle klager vedrørende den aktuelle eksamen eller prøven, da dette fører til habilitetsspørsmål. Det vil heller ikke finnes noen sikring for at noen studentrepresentanter er med på å behandle klagen dersom det skal behandles ved den aktuelle fagavdelingen da forslaget ikke sier noe om hvor i den aktuelle fagavdelingen klagen skal behandles. Argumentet om at alternativ 1 vil sikre den raskeste behandlingen er ikke et godt nok argument for å risikere at klagen ikke får en grundig og nøytral behandling. Vi mener derfor at man her må gå for alternativ to hvor institusjonens klagenemd behandler saken i første instans og Felles klagenemd er klageorgan. Dette mener vi er essensielt for å sikre at klagen får en grundig og objektiv behandling.

15. Gjennomføring av klagesensur

NSO ønsker å berømme departementet for å foreslå endring av § 5-3 fjerde ledd slik at det ikke lengre er valgfritt for institusjonene om de ønsker å bruke blindsensur ved ny sensur av eksamen. Vi setter veldig stor pris på at departementet har tatt til seg våre innspill og ønsker å endre regelverket på dette punktet, og støtter forslaget.

16. Innstegsstilling – ansettelse på innstegsvilkår

NSO viser til at formålet med innstegsstillingen er å sikre større forutsigbarhet i forskerkarrieren. På bakgrunn av at forskerkarrieren i dag preges av utstrakt bruk av midlertidig tilsetting og lange midlertidige karrierer er det avgjørende for NSO at innstegsstillingen utformes slik at den ikke bidrar til å utvide adgangen til midlertidig tilsetting og slik at den ikke fortærer fast tilsetting. Det må derfor strammes inn på adgangen til midlertidig tilsetting andre steder i lovverket og NSO mener dette fordrer at postdoktorordningen erstattes av innstegsstillingen.

NSO har ingen innvendinger når det gjelder hvilke fagområder innstegsstillingene bør begrenses til. Når det gjelder hvilke andre kriterier enn rent faglige som man skal ta hensyn til

ønsker NSO å understreke viktigheten av å vurdere egnethet og dyktighet innen undervisning og veiledning, samt krav til formidling. Vi mener at det ikke bør være valgfritt om man vektlegger egnethet innen disse kriteriene, og at dette bør fastsettes i forskrift som faste kompetansekrav.

NSO mener at man må gå for alternativ 1 hvor man har krav på å ansettes i fast stilling ved utløp av åremålsperioden dersom man oppnår de fastsatte kriteriene. Vi mener at poenget med innstegsstillinger forsvinner dersom man kun har krav på å bli vurdert for fast ansettelse ved åremålsperiodens utløp, og mener derfor det er tydelig at alternativ 2 ikke er et reelt alternativ. Dersom hensikten med å innføre denne prøveordningen er at man skal sikre en mer forutsigbar mulighet for fast stilling må man altså gå for det alternativet som sikrer nettopp dette.

18. Bruk av institusjonstittel

NSO ønsker å berømme departementet for forslaget om å legge til ny § 7-2 fjerde ledd, samt endringen i syvende ledd som sier at institusjoner uten akkreditering fra NOKUT ikke kan benytte seg av beskyttede institusjonstitler til bruk ved markedsføring. NSO stiller seg bak forslaget.

Læringsmiljø

NSO ønsker at departementet ser på muligheten til å utvide § 4-3 som omhandler læringsmiljø til et eget kapittel. NSO ønsker at det skal stilles krav til det psykososiale læringsmiljøet så vel som det fysiske, slik det er gjort i Arbeidsmiljølovens § 4-3. Studenter er en gruppe som har høyere frekvens av psykiske plager enn befolkningen for øvrig, og vi mener at det bør stilles krav til det psykososiale læringsmiljøet i loven.

I tillegg mener vi at varsling og vern mot gjengjeldelse ved varsling bør lovreguleres, slik det er gjort i Arbeidsmiljølovens §§ 2-4 og 2-5. Dette er særlig viktig med tanke på masterstudenter som deltar i større forskningsprosjekt. I slike tilfeller kan varsling om kritikkverdige forhold få alvorlige konsekvenser for oppgaven. Vi mener derfor at det er helt avgjørende at studenter får vern mot gjengjeldelse ved varsling lovfesta. Arbeidsmiljølovens § 3-6 forplikter arbeidsgivere til å legge til rette for varsling. Vi mener at en slik bestemmelse er på sin plass også for studentene.

Studentombud

I tillegg til det som i dag er omfattet av UH-lovens § 4 ønsker vi at det også skal være lovfesta å ha et nasjonalt studentombud. NSO mener at det er behov for en uavhengig bistandsperson som kan rettlegge studentene.

Automatisk begrunnelse på eksamen

NSO mener det skal fremsettes begrunnelse for vurdering automatisk samtidig med kunngjøring av karakter. Begrunnelsen skal være en kvalitativ, automatisk og digital tilbakemelding på studentenes prestasjoner. NSO ønsker at § 3-9 fjerde punktum og § 5-3 endres slik at de inkluderer rett til automatisk begrunnelse på eksamen og lyder som følger: «Kandidaten har rett til å få en automatisk begrunnelse for karakterfastsetting av sine prestasjoner. Begrunnelsen skal fremsettes skriftlig sammen med kunngjøringen av karakter. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjoner.»